

VIII. KAPITOLA ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY O PŘÍSTUPU K NOVÉMU ZÁKONU

Nový zákon je sbírka spisů s komplexními dějinami vzniku. Nad to vykazují tyto texty zvláštnosti, které jsou současně svého druhu výzvou čtenářům. Při vši rozmanitosti líčení a obsahu v jednotlivostech mají tyto texty jedno ohnisko: zvěstování a objasnění poselství o Kristu. Tomuto poselství chtějí dát slovo, aby čtenáře zasáhlo a přivedlo je tak k víře v Ježíše, který jest Kristus (srv. Jan 20,30–31).

Žádný Úvod k Novému zákonu nemůže nahradit osobní, bezprostřední setkání s těmito texty a s jejich náročným poselstvím. Spíše má ozřejmit východisko a povzbudit k tomu, aby se čtenáři sami pohroužili do jeho textů. Na základě těchto výkladů by přitom měli brát ohled na některá hlediska:

- Abychom četli text ze správné perspektivy a s adekvátním základním pochopením, musíme mít na paměti *okolnosti vzniku textu*, poukazy na autory a na záměr spisu.
- Abychom se vyvarovali nesprávného kladení důrazů je třeba proniknout do *literární podoby a zvláštnosti textu*; text nám přitom podává informaci o autorově záměru.
- Novozákonní text nesmíme *nikdy číst izolovaně*, nýbrž musíme jej řadit do jeho bezprostředního i širšího kontextu. Ten se může vztahovat – podle úmyslu a intenzity – na jednotlivý spis, na celý Nový zákon, na celou Bibli. Právě tak musíme vidět výpověď jednoho textu v celkovém rámci novozákonního, eventuálně biblického zvěstování. Neboť církve nám celé Písmo dosvědčuje a traduje jako Boží oslovení člověka. Obsahové napětí, které vyvstává mezi některými spisy, nesmíme ponechat stranou, nýbrž musíme k němu přihlížet ve smyslu rozmanitosti výpovědi, seskupených kolem jednoho středu.
- Čtení Bible není vystaveno *ani výkonnostnímu, ani časovému tlaku*. Cílem nemůže být přečíst pokud možno co nejvíc textu v krátké době, nýbrž prodlít u jednoho textu po dobu nutnou k jeho prostudování. Množství tohoto času určuje naše zaujetí pro text.
- Protože biblické texty jsou napsány k předčítání, tedy k poslouchání, měli bychom to – kdykoliv je to

možné – napodobovat a tak praktikovat. *Hlasité čtení (nebo předčítání)* textu zvyšuje pozornost a odhaluje skryté zvláštnosti a závažná místa.

- Život biblického textu se skrývá v jeho *konkrétní jazykové podobě*. Členěným rozřádkováním podle smyslu se bystří zrak pro zvláštnost textu, a tím namnoze i pro záměr autorův.
- Pro intenzivní zabývání s Novým zákonem bychom měli přibírat odpovídající *doprovodnou literaturu*, aby-chom jí pojistili naše osobní výsledky práce. Komentář dává takřikajíc rámeček pro šíři pásma možného pochopení spisu.
- Bible je knihou církve. Měla by se proto číst, promýšlet a diskutovat pokud možno ve *společenství* a její pochopení bychom si měli vyprošovat modlitbami (srv. Mt 18,20; 1K 12,3). Ke společné četbě Bible patří také odpovídající vytrvalost (srv. Sk 17,11) i riziko nepochopení – ve srozumění s tím, že Slovo je větší než čtenář (srv. konstituci Dei Verbum čl. 1) a že přístup ke smyslu Písma otevírá sám Zmrtvýchvstalý (srv. L 24,13–25; 24,45).
- Čtení a zabývání se Bibli jako Písmem svatým se nikdy nesmí zastavit u objektivizujícího zjištění obsahu výpovědi. Čtení Bible je *aktualizací a dosvědčováním osobní víry* v mocného Boha, který s konečnou platností zjevil v Ježíši Kristu svou lásku a otevírá ji v síle Ducha každému člověku, který se k němu obrátil. Teprve když zabývání Písmem svatým vede k dialogu, odpovídajícímu na Boží volání, odpovídá práce s Novým zákonem také podstatě křesťana: být na základě křtu povolán jako Boží dítě ke společenství a komunikaci s Bohem (srv. Ř 8,15; Ga 4,6).

☛ KONTROLNÍ OTÁZKY KE KAPITOLE VIII:

- Na které předběžné informace máme dbát při čtení Bible?
- Které pomocné prostředky můžeme používat při čtení Bible?
- Jaký niterný základní postoj má význam pro čtení Bible?

ZÁKLADNÍ A SPECIALIZOVANÁ LITERATURA

ZÁKLADNÍ LITERATURA

Textová vydání Starého a Nového zákona

Novum Testamentum Graece, vyd. v. E. Nestle – K. Aland, Stuttgart ²⁶1979

Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes, 1. a 2., vyd. A. Rahlfs, Stuttgart ⁸1935 (1984)

Nova Vulgata Bibliorum Sacrorum, Vatikánštadt 1979, Neuausgabe Kevelaer 1986

Das Neue Testament, Interlinearübersetzung Griechisch–Deutsch. Übersetzt von E. Dietzfelbinger, Neuhäusen ³1989

Münchener Neues Testament, vyd. v. J. Hainz, Düsseldorf ²1989

Das Neue Testament, Einheitsübersetzung der Heiligen Schrift, Stuttgart ⁹1993 (různá vydání)

Úvodní literatura

Baldermann I., Einführung in die Bibel (UTB 1486), Göttingen ³1988

Conzelmann H. – Lindemann A., Arbeitsbuch zum Neuen Testament (UTB 52), ⁹1988

Egger W., Kleine Bibelkunde zum Neuen Testament, Innsbruck ⁴1987

Kirchschläger W., Die Paulusbriefe vorgestellt, Klosterneuburg 1983

Lohse E., Entstehung des Neuen Testaments, Stuttgart ⁵1991

Rebell W., Neutestamentliche Apokryphen und Apostolische Väter, München 1992

Schenke H. M. – Fischer K. M., Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments, 1–2, Gütersloh 1978, 1979

Schiørse F. J., Einleitung in das Neue Testament, Düsseldorf ⁴1987

Schweizer E., Theologische Einleitung in das Neue Testament, Göttingen 1989

Wikenhauser A. – Schmid J., Einleitung in das Neue Testament, Freiburg ⁶1973

Mimobiblické texty

Jüdische Schriften aus hellenistisch-römischer Zeit, vyd. W. G. Kümmel, 1–6, Gütersloh 1973nn

Religionsgeschichtliches Textbuch zum Alten Testament, vyd. W. Beyerlin, Göttingen ²1985

Die Texte aus Qumran, vyd. E. Lohse, München ⁴1986

Maier J. – Schubert K., Die Qumran-Essener. Texte der Schriftrollen und Lebensbild der Gemeinde (UTB 224), München 1973, reprint 1986

Maier J., Die Tempelrolle vom Toten Meer (UTB 829), München 1978

Thoma C. – Lauer S., Die Gleichnisse der Rabbinen, 1–2, Bern 1986, 1991

Neutestamentliche Apokryphen in deutscher Übersetzung, vyd. E. Hennecke – W. Schneemelcher, 1–2, Tübingen ⁶1990, ⁵1989

Die Apostolischen Väter griechisch und deutsch, vyd. A. Fischer, Darmstadt ⁹1986

Textbuch zur neutestamentlichen Zeitgeschichte, vyd. H. G. Kippenberg – G. A. Wewers, Göttingen 1979

Josephus Flavius, De Bello Iudaico–Der Jüdische Krieg, vyd. O. Michel – O. Bauernfeind, Darmstadt 1963–1982

Philo von Alexandria, Die Werke in deutscher Übersetzung, vyd. L. Cohn aj., 1–7, Berlin ²1962 (1–6), 1964

Flavius Philostratus. Apollonius von Tyana, vyd. E. Baltzer, Rudolfstätt 1883, reprint Zürich 1983

Lexikony a příručky

Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament, vyd. G. Kittel – G. Friedrich, 1–10, Stuttgart 1933–1979, Studienausgabe 1990

Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament, vyd. H. R. Balz – G. Schneider, 1–3, Stuttgart 1980–1983, Studienausgabe 1992

Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, vyd. L. Coenen – E. Beyreuther – H. Bietenhard, 1–2, Wuppertal ⁵1990

Biblisch-historisches Handwörterbuch, vyd. B. Reik-ke – L. Rost, 1–4, Göttingen 1962–1979

Bibel-Lexikon, vyd. H. Haag, Einsiedeln ²1968

Neues Bibel-Lexikon, vyd. M. Görg – B. Lang, Zürich 1988nn

Léon-Dufour X., *Wörterbuch zum neuen Testa-ment*, München ²1981

Lurker M., *Slovník biblických obrazů a symbolů*, Vyšehrad Praha 1999

Odelain O. – Séguineau R., *Lexikon der biblischen Eigennamen*, Düsseldorf 1981

Kleines Stuttgarter Bibellexikon, Stuttgart ⁴1977

Synopse

Synoptisches Arbeitsbuch zu den Evangelien, vyd. R. Pesch, 1–5, Zürich 1980 (1–4), 1981

Patmos Synopse, vyd. F. J. Schierse, Düsseldorf ²¹1990

Synopse zum Münchener Neuen Testament, Düsseldorf 1991

Evangelien-Synopse der Einheitsübersetzung, vyd. C. H. Peisker, Wuppertal ²1989

Vollständige Synopse der Evangelien. Nach dem Text der Einheitsübersetzung, vyd. O. Knoch – E. Sitarz, Stuttgart ²1989

Schulz S., *Q-Synopse*. Der Text der Spruchquelle bei Matthäus und Lukas, Zürich 1972

Synopse der Redequelle der Evangelien, vyd. W. Schenk, Düsseldorf 1981

Konkordance

Praktisches Bibelhandbuch. Wortkonkordanz, vyd. Katholisches Bibelwerk, Stuttgart ¹⁴1992

Konkordanz zur Einheitsübersetzung, vyd. F. J. Schierse, Düsseldorf ⁴1992

Metodické a úvodní texty

Berger K., Exegese des Neuen Testaments (UTB 658), Heidelberg ²1984

Egger W., Methodenlehre zum Neuen Testament, Freiburg ²1990

Preuß H. D. – *Berger K.*, Bibelkunde des Alten und des Neuen Testaments, 1–2 (UTB 887, 972), Heidelberg ⁴1989, ³1986

Stenger W., Biblische Methodenlehre, Düsseldorf 1987

Strecker G. – *Schnelle U.*, Einführung in die neutestamentliche Exegese (UTB 1253), Göttingen ³1989

Strecker G. – *Maier J.*, Neues Testament – Antikes Judentum. Grundkurs Theologie 2., Stuttgart 1989

Prostředí a pozadí Nového zákona

Barrett Ch. K. – *Thornton C. J.*, Texte zur Umwelt des Neuen Testaments (UTB 1591), Tübingen ²1991

Becker J. aj., Die Anfänge des Christentums, Stuttgart 1987

Bösen W., Galiläa als Lebensraum und Wirkungsfeld Jesu, Freiburg ²1990

Bruce F. F., Außerbiblische Zeugnisse über Jesus und das frühe Judentum, Gießen 1991

Conzelmann H., Geschichte des Urchristentums, Göttingen ⁶1989

Reicke B., Neutestamentliche Zeitgeschichte, Berlin ³1982

Dommershausen W., Die Umwelt Jesu, Freiburg (Studienausgabe) 1987

Lohse E., Umwelt des Neuen Testaments, Göttingen ⁸1989

Bühlmann W., Wie Jesus lebte, Luzern ²1989

Hermeneutika a rámcové podněty k Novému zákonu

Stuhlmacher P., Vom Verstehen des Neuen Testaments, Göttingen ²1986

–, Biblische Theologie des Neuen Testaments 1, Göttingen 1992

Weder H., Neutestamentliche Hermeneutik, Zürich ²1989

Berger K., Hermeneutik des Neuen Testaments, Gütersloh 1988

Lührmann D., Auslegung des Neuen Testaments, Zürich ²1987

Bultmann R., Theologie des Neuen Testaments (UTB 630), Tübingen ⁹1984

Conzelmann H., Grundriß der Theologie des Neuen Testaments (UTB 1446), Tübingen ⁴1987

Gnilka J., Neutestamentliche Theologie. Ein Überblick, Würzburg 1989

Goppelt L., Theologie des Neuen Testaments (UTB 850), Göttingen ³1985

Kümmel W. G., Die Theologie des Neuen Testaments nach seinen Hauptzeugen Jesus, Paulus, Johannes, Göttingen ⁵1987

Lohse E., Grundriß neutestamentlicher Theologie, Stuttgart ⁴1989

Porsch F., Viele Stimmen – ein Glaube, Stuttgart 1982

Schelkle K. H., Theologie des Neuen Testaments, 1–4, Düsseldorf 1968–1976

Lohse E., Theologische Ethik des Neuen Testaments, Stuttgart 1988

Schnackenburg R., Die sittliche Botschaft des Neuen Testaments, 1–2, Freiburg 1986 a 1988

Schrage W., Ethik des Neuen Testaments, Göttingen ⁵1989

Berger K., Theologiegeschichte des Urchristentums (UTB 1541), Stuttgart 1990

Schweizer E., Theologische Einleitung in das Neue Testament. (Grundrisse zum Neuen Testament; Bd 2), Göttingen 1989

Weiser A., Theologie des Neuen Testaments II, Die Theologie der Evangelien (Kohlhammer-Studienbücher; Bd. 8), Stuttgart 1993

Hübner H., Biblische Theologie des Neuen Testaments, 1–2, Göttingen 1990 a 1993

Komentáře

Herders theologischer Kommentar zum Neuen Testament, vyd. A. Wikenhauser – A. Vögtle – R. Schnackenburg, Freiburg

Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament, vyd. J. Blank – R. Schnackenburg – E. Schweizer – U. Wilckens, Zürich–Neukirchen

Ökumenischer Taschenbuchkommentar zum Neuen Testament, vyd. E. Gräßer – K. Kertelge, Gütersloh–Würzburg

Regensburger Neues Testament, vyd. J. Eckert – O. Knoch, Regensburg

Das Neue Testament Deutsch, vyd. G. Friedrich – P. Stuhlmacher, Göttingen

Zürcher Bibelkommentare, vyd. H. H. Schmid – S. Schulz, Zürich

Die neue Echter Bibel, vyd. J. Gnilka – R. Schnackenburg, Würzburg

Stuttgarter Kleiner Kommentar, vyd. P. G. Müller, Stuttgart

Geistliche Schriftlesung, vyd. W. Trilling, Düsseldorf; též Benno Verlag, Leipzig

Pesch R. – Kratz R., so liest man synoptisch. Anleitung und Kommentar zum Studium der synoptischen Evangelien, 1–7, Frankfurt 1975–1980

Další literatura k tomuto Úvodu

Charpentier E., Führer durch das Neue Testament, Düsseldorf ⁴1990

Das Buch der Bücher. Neues Testament, vyd. G. Iber, München ⁴1990

Knoch O., Begegnung wird Zeugnis. Werden und Wesen des Neuen Testaments, Stuttgart ²1987

Merkel H., Bibelkunde des Neuen Testaments, Gütersloh ³1988

Roloff J., Neues Testament, Neukirchen ³1989

Weder-Altherr H., Taschen-Tutor. Neues Testament, Göttingen ³1989

Kirchschläger W., Kleiner Grundkurs Bibel. Im Blick: Das Neue Testament, Stuttgart ²1992 –, Schriftverständnis leicht gemacht. Zur Vermittlung biblischen Grundwissens, Klosterneuburg 1980

KE KAPITOLE I.:

- Egger W.*, Freude am Wort, Bozen 1987
Einheit im Wort. Einheitsübersetzung der Heiligen Schrift, vyd. J. G. Plöger – O. Knoch, Stuttgart 1979
Kellermann M. aj., Welt, aus der die Bibel kommt. Biblische Hilfswissenschaften, Stuttgart 1982
Kremer J., Die Bibel lesen – aber wie? Stuttgart 101988
–, Die Bibel – ein Buch für alle, Stuttgart 1986

KE KAPITOLE II.:

- Kirchschläger W.*, Dogmatische Konstitution über die Göttliche Offenbarung „Dei Verbum“. Einführung und kurzkommentar, Klosterneuburg 1985

KE KAPITOLE III.:

- Beck E.*, Gottes Sohn kam in die Welt, Stuttgart 31985
Kirchschläger W., Der Lobgesang Mariens. Das Magnifikat, Fribourg 1984
Merklein H., Jesu Botschaft von der Gottes-herrschaft, Stuttgart 1983
Lambrecht J., Ich aber sage euch. Die Bergpredigt alt programmatische Rede Jesu, Stuttgart 1984
Knoch O., Wer Ohren hat, der höre. Die Botschaft der Gleichnisse Jesu, Stuttgart 1983
Weiser A., Was die Bibel Wunder nennt, Stuttgart 71988
Knoch O., Dem, der glaubt, ist alles möglich. Die Botschaft der Wundererzählungen, Stuttgart 1987

- Schüngel P.*, Die Kraft des Ursprungs, Zürich 1992
Schweizer E., Jesus Christus, Gütersloh 51979
Schürmann H., Jesus, Paderborn 1994
Schnackenburg R., Die Person Jesu im Spiegel der vier Evangelien, Freiburg 1993

KE KAPITOLE IV.:

- Kremer J.*, Die Osterevangelien – Geschichten um Geschichte, Stuttgart 21981
Schierse F. J., Christologie, Düsseldorf 51987; čes.: Zvon, Praha 1992
Speidel K., Das Urteil des Pilatus, Stuttgart 1976

KE KAPITOLE V.:

- Fitzmyer J. A.*, Die Wahrheit der Evangelien, Stuttgart 1965

KE KAPITOLE VI.:

- viz výše: Úvodní literatura

KE KAPITOLE VII.:

- Lang B.*, Ein Buch wie kein anderes. Einführung in die kritische Lektüre der Bibel, Stuttgart 1980
další viz výše: Metodické a úvodní texty

KE KAPITOLE VIII.:

- Egger W.*, Gemeinsam Bibel lesen, Innsbruck 21978
další viz výše: Hermeneutika